

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2010-4-8 (Önaraştırma)
Karar Sayısı : 10-29/434-161
Karar Tarihi : 8.4.2010

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI (Başkan)
Üyeler : Doç. Dr. Mustafa ATEŞ, Mehmet Akif ERSİN,
İsmail Hakkı KARAKELLE, Doç. Dr. Cevdet İlhan GÜNAY,
Murat ÇETİNKAYA, Reşit GÜRPINAR

B. RAPORTÖRLER : Mustafa Okan ALPAY, Ali Fuat KOÇ

C. BAŞVURAN : ...

D. HAKKINDA İNCELEME

YAPILANLAR : Bolu ilinde faaliyet gösteren şehirlerarası otobüs işletmeleri

E. DOSYA KONUSU: **Bolu ilinde faaliyet gösteren şehirlerarası otobüs işletmelerinin 4054 sayılı Kanun'u ihlal ettikleri iddiası.**

F. İDDİALARIN ÖZETİ: Başvuruda özetle; Bolu ilinde şehirlerarası yolcu taşımacılığı faaliyetinde bulunan otobüs firmalarının, yolcu taşıma güzergâhlarını aralarında paylaşıp yüksek fiyatlar uygulayarak 4054 sayılı Kanun'u ihlal ettikleri iddia edilmiştir.

G. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 8.1.2010 tarih ve 200 sayılı ile giren başvuru üzerine hazırlanan 8.2.2010 tarih ve 2010-4-8/İİ-10-MA sayılı İlk İnceleme Raporu, 18.2.2010 tarih ve 10-18 sayılı Kurul toplantısında görüşülmüş ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. ve 6. maddelerinin ihlaline ilişkin bir soruşturma açılmasına gerek olup olmadığının belirlenmesi amacıyla, Kanun'un 40/1. maddesi uyarınca önaraştırma yapılmasına 10-18/206-M sayılı ile karar verilmiştir.

İlgili karar uyarınca düzenlenen 31.3.2010 tarih ve 2010-4-8/ÖA-10-MOA sayılı Önaraştırma Raporu 1.4.2010 tarih ve REK.0.08.00.00-110/122 sayılı Başkanlık önergesi ile 10-29 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

H. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ: İlgili Rapor'da; Bolu ilinde şehirlerarası yolcu taşımacılığı faaliyeti gösteren otobüs firmalarının 4054 sayılı Kanun'u ihlal eden eylemlerde bulunduğu ilişkin herhangi bir tespit bulunmadığı, bu nedenle bu teşebbüsler hakkında soruşturma açılmasına gerek olmadığı görüşüne yer verilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. İlgili Pazar

Dosya mevcudu bilgiler çerçevesinde, "karayolu ile yolcu taşımacılığı pazarı" ilgili ürün pazarı; "Bolu-Ankara güzergâhı" ve "Bolu-İstanbul güzergâhı" ilgili coğrafi pazar olarak belirlenmiştir.

I.2. Yapılan Tespitler ve Deliller

I.2.1. Pazarın Yapısı

Bolu Şehirlerarası Otobüs Terminalinde F1 yetki belgesine sahip acentelik hizmeti veren 4 adet işletme bulunmaktadır. Bu işletmeler; Cemalattin BAYRAK, Yusuf BAYRAK, Şen-

10-29/434-161

Bay İnşat Petrol Gıda Seyahat ve Turizm San. Tic. Ltd. Şti. ve Bolu Kartalkaya Turizm Nak. Maden Gıda Hayvancılık Tic. Ltd. Şti.'dir.

Söz konusu işletmeler D1 veya B1 yetki belgesine haiz 25 adet firmaya acentelik hizmeti vermektedir.

I.2.2. Öz Bolu Turizm ve Seyahat A.Ş. Yetkilisi İle Yapılan Görüşme

50 Raportörlerin görüştüğü şirket yetkilisi, bilet fiyatlarını Ulaştırma Bölge Müdürlüğü'nün onayladığını ve iki yıldır aynı fiyatları içeren tarifeyi, yasal indirim miktarını dikkate alarak uyguladıklarını; ayrıca öğrenci ve kart indirimi uygulamalarının bulunduğunu; yoğun rekabet nedeniyle zaman zaman uygulamadaki fiyatın altına inmek zorunda kaldıklarını; E5 yolundan transit geçmekte olan firmaların fiyatı 5 TL'ye kadar düşürdüklerini; yolcuların yaklaşık %40'ının bu şekilde yolculuk yaptığını tahmin ettiklerini; Bolu/Ankara güzergâhında faaliyet gösteren Efe Tur'un yoğun rekabet dolayısıyla terminaldeki yazıhanesini kapatmak zorunda kaldığını ifade etmiştir.

I.2.3. Cemalattin BAYRAK, Yusuf BAYRAK ve Şenbay İnşat Petrol Gıda Seyahat ve Turizm San. Tic. Ltd. Şirketi'nin Vekili ile Yapılan Görüşme

60 Şirket Vekili konuya ilişkin olarak, yolcu taşıma bedellerini firmaların acentesi oldukları otobüs firmalarının belirlediğini; acentelerin belirli bir orana kadar indirim yapabildiklerini; ayrıca yasal olarak yapılması gereken yaşlı, engelli ve öğrenci indirimlerinin de uygulandığını; mevcut durumda, müvekkillerinin acentesi olduğu otobüs firmaları için, Bolu-İstanbul güzergâhında yolcu taşıma bedelinin 20-25 TL arasında değiştiğini; Bolu-Ankara güzergâhında ise 15-19 TL arasında değişik bedeller uygulandığını belirtmiştir.

I.2.4. Yolcu Taşıma Bilet Listeleri

Hakkında inceleme yapılan taraflardan, başvuruya konu İstanbul-Bolu ve Ankara-Bolu güzergâhlarına ait, çeşitli tarihlerde kesilen bütün faturaların birer örnekleri istenmiştir. Elde edilen belgelerden aynı tarihlerde gerek aynı firma içinde gerekse firmalar arasında fiyat farklılıkları olduğu görülmektedir.

I.3. Değerlendirme

70 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinde, "*belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemleri hukuka aykırı ve yasak*" kabul edilmiştir. Rakip teşebbüsler arasındaki rekabeti kısıtlamaya yönelik anlaşma, uyumlu eylem veya teşebbüs birliği kararları, fiyatların rekabetçi seviyenin üstüne çıkması, mal ve hizmet arzının kısılanması ve de çeşitliliğinin azalması sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Bu durum ise piyasanın etkin işleminin önüne geçerek toplumsal faydayı azaltmaktadır.

80 Bununla birlikte, rekabet üzerinde etkiye sahip olabilecek davranışlar, gerçekleştirildikleri piyasa yapısı da dikkate alınarak değerlendirilmelidir. Genel olarak rekabetin yoğun, oyuncu sayısının çok olduğu piyasalarda teşebbüslerin bir araya gelerek fiyat, üretim miktarı gibi hususlarda anlaşmaları zor kabul edilirken; teşebbüs sayısının az, pazara giriş engellerinin yüksek olduğu piyasalarda anlaşmaya varılması ve sürdürülmesinin görece daha kolay olduğu kabul edilmektedir. Dosya konusu uygulamanın gerçekleştiği karayolu taşımacılığı pazarında çok sayıda firmanın yer aldığı dikkati çekmektedir. Bolu Otobüs Terminali'nde faaliyet gösteren toplam 25 adet firma bulunmaktadır.

Her ne kadar söz konusu 25 firma, Bolu şehirlerarası otobüs terminalinde sadece 4 adet acentelik yapan işletme aracılığıyla faaliyet gösteriyor olsa da fiyatların ana firmalar

10-29/434-161

tarafından belirlendiği yapılan görüşme ve yerinde incelemelerde tespit edilmiştir. Nitekim aynı acentede firma bazında farklı fiyatlar uygulanmaktadır.

- 90 Diğer taraftan Bolu-Ankara ve Bolu-İstanbul güzergâhlarının paylaşıldığı iddialarına yönelik olarak önaraştırma çerçevesinde yapılan yerinde inceleme ve görüşmelerde, böyle bir paylaşımın bulunduğu yönünde herhangi bir bilgi ve belgeye rastlanılmamıştır.

Öte yandan İstanbul yönüne terminalde faaliyeti bulunan çoğu firmanın, Ankara yönüne ise 5 adet firmanın yolcu taşımacılığı hizmeti verdiği görülmüştür. Dosya konusu başvuruda ismen zikredilen Öz Bolu A.Ş.'nin de Gerede-Ankara güzergâhında faaliyet gösterdiği ve yakın zamanda Bolu-Ankara hattında faaliyet göstermeyi planladığı öğrenilmiştir. Ayrıca yakın tarihlerde ilgili güzergâhlarda hizmet vermeye başlayan ve faaliyetini sonlandıran bazı firmalar olduğu ve bazı firmalarında ilgili pazara giriş için çalışmalarının bulunduğu bilgileri alınmıştır. Bu bağlamda ilgili pazara giriş ve çıkışların kolay olduğu söylenebilir.

100

Ayrıca, Bolu ilinin coğrafi özelliği dolayısıyla çok sayıda otobüs firması ilgili pazardan transit olarak geçmektedir. Dolayısıyla, tam dolu olmayan otobüslerin yoldan yolcu alması ve yolcuların da ucuz bedelle yolculuk etmeyi tercih etmesi gibi sebeplerle büyük miktarda kayıt dışı yolcu taşımacılığı yapıldığı da yapılan görüşmeler sırasında ifade edilmiştir. Diğer yandan bilet fiyatlarının incelenmesi sonucunda, ilgili pazarda tek bir fiyat uygulamasının söz konusu olmadığı bilet fiyatlarının değişkenlik gösterdiği anlaşılmıştır.

Yukarıda yer verilen bilgi ve değerlendirmeler ışığında; Bolu ilinde şehirlerarası yolcu taşımacılığı faaliyeti gösteren otobüs firmalarının pazar paylaşımı ve fiyat anlaşması içinde bulunarak 4054 sayılı Kanunu ihlal ettikleri iddialarına ilişkin olarak herhangi bir bulguya rastlanılmadığından ve pazarın rekabetçi bir yapıya sahip olduğu yönünde tespitler bulunduğundan, söz konusu teşebbüsler hakkında soruşturma açılmasına gerek bulunmadığı kanaatine varılmıştır.

110

J. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve dosya kapsamına göre; dosya konusu iddialara ilişkin olarak 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığına, şikâyetin reddine OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.